

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Vår saksbehandler
Finn Erlend Ødegård
+47 92 85 84 95

Vår dato
19.12.2022
Deres dato

Vår referanse
20/00439-11
Deres referanse

Innspill til revisjon av viltloven

Norges Bondelag viser til brev av 04.10.2022 fra Landbruks- og matdepartementet om innspill til arbeidet med å gjennomgå og modernisere viltloven.

1. Innledning

Vi viser til innspillmøte 2. desember 2022 og gir som avtalt et skriftlig innspill som utfyller vårt muntlige innspill som ble gitt på møtet.

2. Generelle synspunkt – lovens form og oppsett

Norges Bondelag hilser revisjonsarbeidet velkommen. Viltloven er moden for revisjon på flere områder.

Loven bør gis ny struktur. Dagens lov er preget av lovsystematikken i tiden den ble til, og en rekke større og mindre endringer siden. Den har innskutte paragrafer og en rekke tomme paragrafer. Loven bør gis ny struktur, med kapittelinndeling og ny nummerering. Grupperingen av paragrafer bør gjennomgås.

Loven bør gjøres mer pedagogisk. Loven inneholder viktig regelverk som i det vesentlige skal praktiseres av ikke-jurister – grunneiere, jegere og saksbehandlere på forskjellige nivå. Vi har betydelig erfaring med at det er vanskelig for brukerne av loven å finne fram i den, og ikke minst at det er vanskelig å finne henvisningene til det omfattende forskriftsverket. Loven bør ha klare og tilgjengelige definisjoner innledningsvis, og forskriftshjemlene bør ha en tydelig utforming som også informerer om innholdet i forskriftsverket. Man bør vurdere å samle definisjonene i loven bedre enn i dag.

3. Generelle synspunkt – formål, sektortilhørighet og system

Lovens formål må være å sikre bærekraftig høsting og forvaltning av viltressursene, til gode for landbruksnæring og friluftsliv.

Loven bør være en ressurslov, på linje med havressursloven, skogloven, innlandsfiskeloven, mineralloven mv., slik at loven (for)blir sektormyndighetens og private parters verktøy og hjemmel for bærekraftig høsting og forvaltning av viltressursene, ikke et redskap for blandet myndighetsutøvelse.

Viltloven må ligge under Landbruks- og matdepartementet. Erfaringene fra skiftet som ble gjort i 2018, er gode. LMD som sektormyndighet ivaretar forvaltningen på en god måte.

Det må gjøres en tydelig grenseoppgang, både mot naturmangfoldloven og dyrevelferdsloven. Naturmangfoldloven er en vernelov som gjelder en rekke sektorer og sektormyndigheters ansvarsområde, og skal ivareta mange andre hensyn enn bærekraftig høsting og forvaltning av jaktbare viltressurser. Dyrevelferdsloven skal ivareta dyrevelferden allment.

LMD som sektormyndighet må ha alle nødvendige fullmakter i loven og underliggende forskriftsverk. Loven må hjemle alle nødvendige vedtak om jakttider og utøvelse av jakt, uten at andre myndigheter behøver å involveres. Gjennom en god grenseoppgang i loven bør det for eksempel ikke være nødvendig at LMD går til KLD og naturmangfoldloven for å få gjort slike forvaltningsvedtak, noe som forsinker prosessene og kan lede til fragmentert vedtakspraksis. Viltloven må omfatte alle høstbare viltressurser, og være dynamisk med tanke på at hvilke viltressurser som er høstbare kan endres.

Viltloven må være en generalisert fullmaktslov. Detaljbestemmelser må ligge i forskriftsverket med tydelige og pedagogiske hjemler i lovteksten, slik at loven gir et godt og langsiktig fungerende grensesnitt mellom de politiske lovbeslutningene som hører Stortinget til og den praktiske oppfølgingen av skiftende forhold som gjøres i sektormyndigheten.

Loven må være teknologinøytral. Når teknologiske muligheter endres raskere enn noen gang og blant annet klimaendringer påvirker jaktbare arters utbredelse, atferd og helse i raskere enn før, bør vurderingen av om ny eller annen teknologi kan anvendes eller utprøves ligge til sektormyndigheten i forskriftsverket og ikke være avhengig av lange lovendringsprosesser.

4. Særskilt om ettersøk

Ettersøk handler om dyrevelferd, ikke jakt. Ettersøk skjer både som følge av skadeskyting under jakt og som følge av en rekke hendelser, særlig viltpåkjørsler.

Viltloven må ha en tydelig hjemmel til ettersøk, som skiller klart mellom ettersøk og jakt.

Den nærmere utforming må ligge i forskrift. Til ettersøk er det nødvendig å tillate flere virkemidler enn til jakt, slik som lys, hund, termiske siktemidler osv., og den teknologiske utviklingen og tenkelige forskjellige behov basert på geografi, dyreslag e.l. gjør det nødvendig med et detaljert og i noen grad dynamisk regelverk forvaltet av sektormyndigheten.

5. Særskilt om regler om bestandsregulering for høstbart vilt

Det kan være behov for bestandsregulering. For store viltbestander eller uønskede viltbestander kan gi dårlig dyrevelferd, beiteskader, viltpåkjørsler og smitterisiko.

Verken viltloven eller naturmangfoldloven § 18 har tilstrekkelig hjemmel i dag.

En ny hjemmel i viltloven må pålegge viltmyndighetene å bygge på frivillig bestandsregulering forankret i grunneierretten. En god og bærekraftig viltforvaltning kan bare stå seg over tid der den er i tråd med rettsfølelsen. Jakt skjer lokalt og i stor utstrekning gjennom jegere med lokal forankring, og jakt basert på offentlige pålegg og i strid med lokale ønsker vil gi konflikter heller enn en effektiv og langsiktig bærekraftig viltforvaltning.

Grunneiere som får nødvendig kunnskap og informasjon vil normalt ta ansvaret sitt og gjennomføre eller tillate nødvendig bestandsregulerende jakt. Regelverket må bygge på og legge opp til det.

Bare der frivillighet ikke fører fram, bør loven gi en hjemmel for mulig statlig kontroll av uønsket vilt. Begrensningene i hjemmelen må gå klart fram av lovhomehlen, selv om detaljutformingene kan gis i forskrift.

6. Særskilt om jaktvåpen og utstyr

Loven må være teknologinøytral, jf. ovenfor, og stille funksjonskrav heller enn teknologiske krav, motsatt av det som i dag gjøres i viltloven § 20. Heller enn å beskrive våpenteknologi må loven gi klare funksjonskrav til jaktvåpen ut fra hensyn til dyrevelferd, sikkerhet og etikk.

Nærmere bestemmelser om jaktvåpen bør gis i forskrift.

Jaktas omdømme og tillit i befolkningen er viktig og må tillegges stor vekt når nye teknologiske hjelpemidler skal vurderes innført. Norges Bondelag støtter følgende konkrete tiltak:

- Bruk av lysforsterkende siktemidler ved villsvinjakt.
- Håndholdt nattoptikk ved hjortejakt, men ikke som siktemiddel.

Norges Bondelag ønsker ikke at nye teknologiske hjelpemidler skal føre til at en større del av jaktuttaket flyttes til de mørke timene av døgnet. Gjenfinning av påskutt vilt, ettersøk og slaktning er mer krevende når det er mørkt. Imidlertid må det gjøres unntak for jakt på arter som i hovedsak er nattaktive.

7. Øvrige konkrete innspill

Avliving av dyr som nødverge er regulert i overordnet nødvergerett, straffeloven og naturmangfoldloven § 17 med videre henvisninger i femte ledd. Denne bestemmelsen bør også speiles direkte i viltloven.

Forbudet mot å skille jaktrett fra grunneiendomsretten må opprettholdes. Norges Bondelag er kjent med at det er en utbredt praksis med bortleie av jakt på avtaler av fem års varighet, som automatisk fornyes om de ikke sies opp av partene. Avtalene inngås i en slik form for å unngå både fradelingsforbudet i viltloven § 28 andre ledd og meldingspåbudet i tredje ledd, i tillegg til delingsforbudet i jordlova § 12 og eventuell konsesjonsplikt. Slike avtaler vil likevel normalt være i strid med lovverket, og alltid der grunneier ikke har en reell oppsigelsesmulighet. Av pedagogiske grunner bør dette gå fram direkte av lovteksten. Skal det offentlige få oversikt over inngåtte langsiktige avtaler om bortleie av jakt, må også meldingsplikten omfatte alle avtaler som har avtalemessig adgang til å forlenges ut over 5 år.

Det bør vurderes om det skal være automatikk i at jaktretten følger med ved bortleie av alle typer eiendom. Ved forpaktning, bortfeste og bortleie av hel eiendom er regelen naturlig, og den ble også laget med sikte på det. I våre dager er bortleie av innmarksparseller (ren jordleie) blitt svært vanlig, og bevissthetsnivået rundt at jaktretten følger med, er jevnt over lavt. Innmark representerer viktige jaktarealer for felling av hjort, elg, rådyr, villsvin, duer og gjess. Norges Bondelag mener hovedregelen *i disse tilfellene* bør endres slik at jaktretten *ikke* følger med, om ikke annet var avtalt, likevel slik at regelen om at det må gjøres særskilt avtale med leietaker om jakt på arealene i driftssesongen blir videreført. Dersom regelen videreføres som i dag, bør paragrafen formuleres slik at det går tydelig fram at dette også gjelder ved ren jordleie.

Det har kommet innspill om å innskrenke eller avskaffe jaktforbudet i viltloven § 10. Dersom det skulle bli aktuelt å vurdere i forbindelse med lovarbeidet, er det etter Norges Bondelags mening eventuelt lengden av jaktforbudet i dagene mellom jul og nyttår som kan vurderes. Det hevdes at disse dagene kan ha betydning for jegerrekruttering. I jule- og påskehelgene er jakt av en rekke grunner uansett mindre aktuelt.

Norges Bondelag mener det må bli tillatt å bruke løs på drevet halsende hund, både ved skadefelling og lisensfelling av ulv, jerv og bjørn.

Skadefelling bør reguleres i egen forskrift, ikke som i dag i den mer omfattende viltforskriften. Vedtak om skadefelling bør, eventuelt innenfor nærmere rammer, kunne gjøres av sektormyndigheten (LMD/viltmyndighet).

Med vennlig hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Olav Røssak

Finn Erlend Ødegård